Opbyggelig kommentar til Første Thessalonikerbrev. Kapitel 5.

Af Nils Dybdal-Holthe.

5) Jesus kommer uventa, kap. 5, 1-15.
Ingen vet dag eller time når han kommer (Mat. 24, 36). Å erkjenne det hører med til å være sann og edru i troen.

a) Paulus behøver ikke å skrive til dem med rettledning og formaning om dette, v. 1. Det må han ha gjort da han var hos dem. Og de vet at Herren kommer som en *"tyv"* om natta, v. 2. Kjennetegnet på tyven er nettopp at han kommer uventa og i hemmelighet. Han annonserer ikke på forhånd hva tid han skal komme. Mange mennesker vil oppleve dagen med undring og frykt. De var ikke forberedt på det som kom.

b) I tiden før han kommer vil det være tale om fred og trygghet i verden, v. 2. Folk skal være opptatt av freds-bevegelser. Når de sier det er fred og ingen fare, står det.

Folk vil nok slå seg til ro med det og tro det blir fred midt i ufreden. Men de har forregnet seg. Det kommer en brå undergang som føderier over kvinnen. Hadde de altså tenkt mer, ville de sett at det ville gå slik. Men de tilhører mørket. Dommen og straffen skal de likevel ikke slippe unna. Den kommer.

c) De troende er derimot ikke i mørket, v. 4-5. De lever ikke i synden, men i syndsforlatelsen. Det er å leve i lyset, 1. Johs 1,7-9. Derfor kommer ikke dagen uventet på Guds folk uansett hva tid det skjer. De er forberedt.

Å leve og å være i lyset betyr rett og slett at en lever i erkjennelsen og bekjennelsen av synden og i troen på blodet som renser os. Å være våken betyr å holde seg orientert for å se hvor langt det lir med tiden.

e) Brevets lesere, v. 27.
En ekstra formaning ligger her. Alle skal få lese brevet. Gjennom hele dette brevet har vi merket tonen: Alle hører med, del dere ikke opp i klikker.

f) Velsignelse, v. 28.
Han ønsker at Jesu nåde må være med dem. De må leve i nåden og ikke la seg dra bort fra den – verken i synd og verdslighet eller inn i lovstrev og hykleri. Vår Herre Jesu Kristi nåde, står det. Alle navn og tittel er med og gir uttrykket stor styrke og autoritet. Det er som om vi ville si: Hans Majestet Kongen av Norge – og ikke bare kong Harald.

Alle brevene til Paulus har en slik velsignelse til slutt, selv om de ikke alltid er helt like. Den mest fullstendige apostoliske velsignelsen og hilsen er i 2. Kor. 13,13. Hovedsaken er klar: Det gjelder Guds rike – og hans nåde er livslov der. Den må vi alltid eie. Amen.

Da vil vi skjønne av de lange skyggene at dagen heller.
"Tidens tegn forkynner nå at Jesus kommer…"

6) Formaning til de troende, Kap. 5, 6-11.
Når det er tale om de siste tider i Bibelen, er det nesten alltid knytt sterke formaninger til det. Jesus sier flere ganger: *"Våk derfor!"* når han taler om sin gjenkomst. Mat. 24, 42; 25, 13.

Slik er det her også. Faren for en troende er søvn, v. 6. Han kan bli sløv og komme bort fra Jesus og slik ikke være rede når midnattsropet lyder. Søvn og drikke hører natta og verden til, v. 7. Guds folk er ikke hjemme der, v. 8. Å høre dagen til er å være frelst og å være våken og edru.
"La oss derfor", sier Paulus. Samme fare gjelder for Paulus også. Derfor er dette en oppfordring der han selv er inkludert.

Gud vil at vi skal vinne den endelige frelse etter døden og ikke fortapelsen, v. 9. Himlen er vårt håp og Guds vilje. Og det har han vist ved å sende sin Sønn for å dø for våre synder, v. 10. Han døde nettopp for å redde oss ved å ta dommen på seg selv. Slik skulle vi gå fri. Vi skal få leve med ham enten vi våker eller sover – og her er det selvsagt ikke ment åndelig søvn og sløvhet, men bokstavelig.

Meningen kan være to ting: Enten Jesus kommer om natta når vi ikke ser hva som skjer eller om dagen, vil han hente oss hjem. – Men det kan også vise til de to gruppene som er nevnt i kap. 4, 15-17: *"Enten vi er døde eller vi lever når Jesus kommer igjen, skal vi få leve med ham i herlighet."*
Derfor skal vi påminne og oppbygge hverandre. De gjør det allerede. Likevel trenger de en slik påminning til å påminne!

Også gjelder det å bli bevart til Jesus kommer igjen. Både ånd, sjel og legeme skal bevares fullkomne og ulastelige, sier Paulus. Det må bety at hele vår personlighet skal være etter Guds vilje og plan.
Vårt legeme er et tempel for Ånden (1. Kor. 6, 19), vi skal ikke sulke den til med synd og urenhet. Sjel og ånd er vårt indre liv og kontakt med det himmelske.
Det er delte meninger om det er en to-eller tredeling her. (W. Hendriksen s. 146-150, note 113 taler om dette.)

b) Guds løfte, v. 24.
Gud er trofast, sier han. Han vil ikke svikte sitt ord og dermed sine løfter. Derfor kan vi stole på ham og legge alt i hans hånd. Han skal gjøre det – han vil utføre det ordet sier, også med tanke på den fullstendige hilsen i v. 23.

c) Paulus ber om forbønn, v. 25.
Han er ikke selvhjulpen. Ingen er det. Og han er ikke for god til å be en ny kristenflokk om forbønn. Han ber andre om det samme, som i Kol. 4,3; Ef. 6,19; 2. Tes 3,1. Få ting kan styrke en kristen og en predikant slik som at de kristne ber for dem.
"Det er makt i de follede hender…."

d) Hilsen til de kristne, v. 26.
Ingen skal være glemt eller utelatt. Alle brødrene i Kristus er medregnet. Han hilser med et kyss, slik vi ser arabere og russere gjør. Men det skal være hellig og ikke følelses-messig og sensuell. Er det rent, er det tegn på vennskap.
I vår kultur er det kanskje mer naturlig med et godt håndtrykk. Det kan fortelle mye!

Vi mennesker har så lett for å glemme de mest selvfølgelige ting. Og det gjelder mer og mer etter som vi blir eldre. -
Hva gjelder denne formaningen her?
Vi samler hovedordene slik:

a) Våk og vær edrue, v. 6.
Å våke og å være åndelige edru er en del av det hellige liv. En edru mann lar seg ikke rive med av nye retninger og er heller ikke likegyldig i tjeneste og ansvar. Han er stødig og sunn i tro og liv.

b) Vær kledd i brynje, v. 8.
Dette minner om ordene i Ef. 6, 13-17 om Guds fulle rustning. Men her gjelder brynjen først og fremst troen og kjærligheten. Brynjen skulle bevare hjertet og de vitale delene i kroppen. Troen på Jesus og kjærligheten (her *"agape"*) er forsvarsvåpen i striden mot søvn og åndelig død.
Kjærligheten kan oppfattes subjektivt – som vår kjærlighet til Gud, eller objektivt, om at Gud elsker oss i Kristus. Det siste er utvilsomt det som gir mest kraft og frimodighet i tjeneste og strid.

c) Bruk hjelmen.
Her er det ikke den frelse vi eier nå han taler om. Her tenker han derimot på den endelige frelse i himmelen etter døden og Jesu gjenkomst. Og den skal vi ikke slippe eller miste. For dette håpet om frelse bærer oss gjennom de største trengsler og vansker – til evig trygghet.
La oss minne hverandre om det, sier Paulus.

Vi må se om det samsvarer med "lovene" i Guds rike. Vi er ikke forpliktet til å godta og følge alt vi får servert. Bare det gode skal vi holde fast ved. Det var godt om vi gjorde det mer.

g) Hold dere borte fra alt ondt, v. 22.
Paulus er redd synden. Den er gift og ei ånd som trenger inn i alle kroker av livet. Det onde fører aldri noe godt med seg. Vi kan ikke drive det onde ut med noe ondt. Og vi skal ikke leke oss med det. For det onde har smitteeffekt.

Det finnes mange slags former av ondt, noe er fint og andre er stygt og grovt og dermed mer synlig. Det er bare ett botemiddel og ett råd mot synd og ondskap i denne sammenheng: Vend deg bort fra det. Flykt fra synden (1. Tim. 6, 11).

Det gjorde Josef da han ble fristet til synd (1. Mos. 39, 12). Vi finner også andre slik sterke formaninger mot synden i Bibelen, f. eks. 1. Pet. 2,1.

4) Ønsker og hilsen, Kap. 5, 23-28.
I disse avslutningsordene finner vi ønsker fra Paulus og et løfte fra Gud. Til slutt kommer hilsen og den vanlige velsignelsen.

a) Ønske om helliggjørelse, v. 23.
Gud er fredens Gud – både ved at han skapte fred mellom seg og menneskene på korset, og at han vil vi skal leve i fred med hverandre. Derfor er han kraften til alt for de troende. Han må gjøre oss hellige. Vårt eget strev for å bli bedre fører ikke fram. Da må vi underordne oss hans vilje og ord.

VII. Formaninger, Kap. 5, 12-22.

Paulus har ofte mange formaninger i sine brev. De kan komme spredd omkring i brevet. Men oftest kommer det et avsnitt til slutt med formaninger. Det skjer også her. Han bruker flere slags ord når han skal formane: v. 12: *Vi ber dere*; v. 14: *vi formaner dere*; v. 15*: Se til*; v. 27: *Jeg tar dere i ed* (nyno-38: *eg manar dykk*; NO-78: *For Herrens skyld ber og pålegger jeg dere:* Dansk-48: *Jeg besværger jer*.)

Han vil liksom si det på flere måter, og det ligger ham på hjerte at de skal forstå og gripe det. Han er ikke ensporet men formaner på mange felt i kristenlivet.

1) Om forkynnerne, v. 12-13.

I de nye forsamlingene av troende var det forstandere. De arbeidet iblant dem og formante dem. Det var trolig ikke et fast presteembete – det er ukjent i Det Nye Testamentet. Ordet betyr at noen er satt framfor de andre eller skal styre. Her har det trolig vært noe som tilsvarer de eldste, altså duelige menn som Paulus hadde innsatt som ledere og forkynnere.
De troende skulle respektere dem, v. 12. Dette ordet betyr å kjenne eller anerkjenne dem.

a) De kristne skal holde disse arbeiderne høyt i ære og kjærlighet, men ikke fordi de var bedre mennesker. Det er for gjerningens skyld de skal se opp til dem. Det er forkynnelsen og arbeidet i Guds rike han er opptatt av.

b) Og de skal holde fred med hverandre! Paulus har trolig hatt mistanke om at det har vært strid nettopp om forkynnelsen og talerne.

Nå er dette ordet her skrevet til oss kristne. Og vi er fremdeles skrøpelige mennesker og feiler og synder på mange måter. Da kommer Ånden til oss og ber oss om å bekjenne og vende om og tro på det rensende blod. Den advarer oss også mot synd når fristeren kommer. Da sier Paulus: Gjør som Ånden sier! Følg dens røst.

e) Forakt ikke profetisk tale, v. 20.
Profetisk tale kan være to ting: Spådom om framtida (som ofte i Det gamle Testamentet), eller sterk åndsbåren forkynnelse (1. Kor. 14,3).
Den første kristne tid var kanskje mer preget av dette siste enn senere tider. Noen mener at v. 19 og 20 henger sammen slik: Ånden driver dem til å profetere.

Vi vet at den gammeltestamentlige profetien om framtida er over. Vi har en fullstendig åpenbaring i Bibelen. Vår oppgave er å gå til det ordet, og det skal vi ikke forakte.

f) Prøv alt, v. 21.
Ordet for å prøve betyr å teste ut og så godkjenne om det består prøven.
Med tanke på ordet foran om profetisk tale, er det en oppfordring til å prøve all forkynnelse om den stemmer med Guds ord. Bare den forkynnelse som er etter Guds ord, er god. Den skal vi holde fast ved. Det gjorde de i Berøa (Apg. 17, 19f). Dette gjorde at de var av et edlere sinn enn folk i Tessalonika (det er her ikke tale om de kristne, men folk flest som var motstandere). Derfor trenger de nettopp en slik formaning her.

Nå kan vi godt ta ordet i en videre og mer omfattende betydning. Vi skal prøve ut alt kristelig arbeid og kulturelt og politisk arbeid også.

Slik strid har lett for å utvikle seg, det ser vi bl. a. i Korint (1. Kor. 3, 3-5). Og det samme er kjent i vår tid og for så vidt i hele kirkehistorien. Mange sekter og kirkesamfunn er oppstått ved uenighet om forkynnelsen. Tenk om alle hadde holdt seg strengt til Guds ord!

2) Ulike formaninger til ulike grupper, Kap. 5, 14-15.
Ikke alle behøver det samme, derfor skal forkynnere og ledere kjenne sine tilhørere godt. Noen trenger tukt, andre trøst og godord. Nå formaner Paulus dem.

a) Irettesett (påminn) dem som ikke skikker seg vel (de uskikkede). Ordet på grunnteksten her betyr de som ikke går i takt *("ataktos").* Det er brukt om soldater som ikke kan marsjere. Det er ikke mennesker som skal bestemme hva som er rett. Det gjelder å være i takt med Guds ord. Når noen glir bort fra det, skal vi påminne dem og vise dem hva Guds vilje er. Paulus bruker bestemt artikkel og vet nok at det finnes slike der. De lever uten å gi akt på det Guds ord sier om livet vårt.

b) Sett mot i de mismodige – eller trøst dem. Ordet *"mismodige"* her betyr *"de små sjeler"* og er bare brukt her i Det Nye Testamentet. I Jes. 35, 4 (på gresk) er det oversatt med *"de urolige hjerter".* Det er slike som ikke har funnet en fast og sikker grunn for sitt trosliv. De trenger trøst og oppmuntring. Slike må vi altså være forsiktige med å dømme og kritisere.

c) Bistå de svake. De svake og skrøpelige kristne trenger ofte mer hjelp enn vi tenker over. Det skal så lite til før de ligger nede. Ordet betyr kanskje svakhet både til sjel og legeme her – det står så generelt.

Det betyr ikke at vi skal sitte med folda hender hele dagen og be med ord. Men vår ånd, tanke og sinn kan alltid være vendt mot Gud. Og vi må heller ikke tenke at alt går godt uten bønn verken i kristenliv eller kristent arbeid. Det kan være en fristelse etter en tid som kristen og når arbeidet i Guds rike er godt organisert og vi har flinke talere.
Nei, sier Paulus. Be alltid, uavlatelig.

c) Takk for alt, v. 18.
Takk er ofte satt sammen med bønn i Bibelen, Ef. 5, 19f; Kol. 4,2. En har sagt at takk holder bønnens dør åpen.

Nå er det ikke lett å takke for alt. Men ofte glemmer vi å takke for det gode som det er lett å takke for, slik som de ni spedalske menn (Luk. 17, 12ff.). Og ofte klager vi når motgangen kommer som det ikke er å takke for.

I dag hører vi dessuten mange kristne står fram og sier de ikke kan og ikke vil takke for alt, for de mener at Gud ikke kan tillate så mye ondt i verden.
Når Paulus sier at vi skal takke for alt, må det bl.a. bety: *i medgang holder det oss ydmyke, og i motgang holder det oss oppe.* For vi vet at ingen ting kan hende oss uten at Gud tillater det. Det er også lett å bære det vi takker for.

Ved denne oppfordringen får vi også et tillegg: Det er Guds vilje å takke, slik det også er sagt om helliggjørelsen, kap. 4,3.

d) Utslokk ikke Ånden, v. 19.
Den Hellige Ånd arbeider med menneskene – både de ufrelste og de troende. Han overbeviser oss om synd og frelse, jfr. Johs 16,6ff.

d) Vær tålmodige mot alle. NO-78 oversetter her: *Vær overbærende*, og i NO-38 står: *Ver langmodig*. Vi møter mange slags mennesker i livet, og ikke alle er like greie å være sammen med i kortere eller lengre tid. Oppfordringen her er sikkert nødvendig. Ordet betyr å holde ut lenge. Vi skal ikke går noen forbi. Her er alle inkludert.

e) Ikke gjengjeld noen.
Når vi opplever noe ondt fra andre mennesker, vil det gamle mennesket (kjødet) slå igjen og hevne seg. Gjør ikke det, sier Paulus. Det vil bare gjøre det onde verre, og vi selv blir onde i vårt sinn og hjerte. Det er den negative reaksjonen på ondskapen.

f) Gjør godt.
Vårt svar mot det onde må være noe godt. Det er det positive svaret. Jag etter det gode, står det. Det må bety at det ikke ligger oss nær – vi skal *"streva alltid etter det som er godt"* (Nyno-38). Det nye gudslivet i oss vil alltid gjøre det gode, men kjødet holder igjen. Jfr. Rom. 7, 19-23.

Og dette skal vi gjøre mot alle troende og mot alle. Det er ikke alltid like lett å være god mot sine nærmeste, vi kjenner dem så godt. Men se til at dere gjør det, sier Paulus.

3) Nye generelle formaninger, Kap. 5, 16-22.
Her får vi en rekke nye formaninger og oppfordringer til de troende. Hvor rikt og godt ville ikke livet som kristen være om vi alle fulgte dem! De er satt her for å hjelpe oss og ikke for å avgrense friheten eller livsgleden vår. Det er når vi følger dem mer og mer at livet blir rett og rikt. Derfor vil vi ta imot dem fra Guds hånd:

a) Vær alltid glade, v. 16.
Filipperbrevet er kalt gledens brev, og der får vi denne oppfordringen: *Gled dere i Herren alltid*. Kap. 4, 4. Det er den kristne glede det gjelder. Det er ikke rent menneskelig og naturlig glede Paulus skriver om. Det er frelsesfryden, gleden over at navnet er skrevet i Livsens bok. Luk. 10, 20.

Denne glede er slik at den varer i tunge stunder så vel som i gode dager. Det hadde Paulus erfart kort tid før han kom til Tessalonika. Da sang han lovsanger sammen med Silas i fengslet i Filippi. Apg. 16, 25.

Nå kan vi undre oss over at han formaner dem til å være glade. Går det an å bestemme seg til å være glad?
På grunnteksten står uttrykket i presens imperativ aktiv. Det betyr at ordet er ment som en oppfordring til en vedvarende glede.

Men det er ikke tale om å bestemme seg for noe. Spørsmålet er hvor en skal hente gleden fra. Hvis vi prøver å hente den fra oss selv og vårt eget kristenliv, vil det mislykkes. Vi må hente gleden fra Kristus og hans frelsesverk for oss. Det er en vedvarende grunn til å glede seg stort.

Paulus må ha hatt slike *"baktanker"* med oppfordringen. Det er samme tanke i Hebr. 12: Se på Jesus så du ikke blir trett og mismodig – for da blir du fylt av Guds glede.

b) Be uten opphold, v. 17.
Bønn er å tale ut med Gud om alt. Vi har lov til å legge både problemer og medgang i Guds hånd og be om hjelp og trøst. Han er der alltid. Derfor kan vi alltid be.